

LD-vegleiðing	Dagur: xx. xx 2015	Ár 2015 nr. 1
Til stovnar hjá landinum	FMR – j.nr. 11/00237	
Heiti: Vegleiðing um barsil		

Fíggjarmálaráðið vil við hesi vegleiðing greiða frá viðurskiftum, ið gera seg galdandi, tá ið starvsfólk, ið eru sett eftir sáttmála hjá Fíggjarmálaráðnum, gerast við barn ella ættleiða.

Hesi viðurskifti eru skipað bæði í sáttmálum og í lógtingslóg nr. 48 frá 3. apríl 2001 um barsilsskipan.

Her skal verða gjørt vart við, at tað er Vinnumálaráðið, sum varðar av barsilslógini, og ivasurningar um lógina skulu tí verða sendir Barsilsskipanini, barsil@taks.fo. Spurningar um sáttmálaásetingar verða at senda Fíggjarmálaráðnum.

Vegleiðingin er skipað í 3 partar.

1. partur greiðir innleiðandi frá grundleggjandi rættindum hjá starvsfólki í sambandi við barnsburð og ættleiðing.
2. partur greiðir nærri frá sáttmálaviðurskiftum í sambandi við barnsburð og ættleiðing.
3. partur greiðir í stuttum frá viðurskiftum í barsilslógini, ið arbeiðsgevarin skal hava í huga.

Vónandi fer henda vegleiðing at lætta um, tá ið mál um barsilsfarloyvi verða viðgjörd.

Vegleiðingin vendir sær fyrst og fremst til almennar arbeiðsgevarar og starvsfólk, fevnd av almennum sáttmálum.

Fíggjarmálaráðið, Lønardeildin, xx januar 2015

Snorri Fjallsbak

Innihald

1. Rættur til barsilsfarloyvi, barsilspening og løn.....	3
1.1 Rættur til barsilsfarloyvi og barsilspening	3
1.2 Rættur til løn í barsilsfarloyvi	3
1.3 Vernd av rættinum til barsilsfarloyvi.....	3
2. Rættindi sambært sáttmála.....	4
2.1 Fráboðan.....	4
2.2 Barnakonukanning.....	4

2.3 Vanligt barsilsfarloyvi	5
2.4 Óarbeiðsfæri.....	5
2.5 Serligt sjúkrafarloyvi	6
2.6 Páafarloyvi	6
2.7 Ættleiðing.....	8
2.8 Læknaváttan	8
2.9 Sjúka fyri barnsburð	8
2.10 Sjúka eftir barnsburð.....	9
2.11 Sjúka eftir barsilsfarloyvi.....	9
2.12 120 daga reglan.....	9
2.13 Viðger fyri gitnaðarfæri.....	9
2.14 Barn á sjúkrahúsi	9
2.15 Misføðing ella barnið doyrt.....	10
2.16 Løn.....	10
2.17 Skiftandi vaktir	11
2.18 Avspákan.....	11
2.19 Frítíð.....	12
2.19.1 Summarfrítíð hjá lærarum	12
2.20 Eftirlønargjald.....	12
2.21 Starvsaldur.....	12
2.22 Aftur í arbeiði	12
2.23 Uppsøgn	13
3. Rættindi sambært barsilslógini	13
3.1 Fráboðan.....	14
3.2 Vanlig rættindi framman undan barnsburði	14
3.3 Serlig rættindi framman undan barnsburði	14
3.4 Vanlig rættindi aftan á barnsburð	15
3.5 Serlig rættindi eftir barnsburð	15
3.6 Ættleiðing.....	16
3.7 Treytir fyri at fáa barsilspening	16
3.8 Umsókn um barsilspening: Arbeidsgevari.....	16
3.9 Umsóknarfreist, umsókn og skjalprógv	17

3.10 Støddin á barsilspeninginum	17
3.11 Á arbeiðsmarknaðinum styttri enn 12 mánaðir	17
3.12 Frítíðarløn.....	18
3.13 Lutvís úr arbeiði.....	18
3.14 Tekur upp nýtt arbeiði.....	18
3.15 Fleiri arbeiðsgevarar	19
3.16 Flyting til Føroya og úr Føroyum	19
3.17 Fráboðanarskylda.....	19

1. Rættur til barsilsfarloyvi, barsilspening og løn

1.1 Rættur til barsilsfarloyvi og barsilspening

Øll starvsfólk hava sambært barsilslógini rætt til barsilsfarloyvi, men ikki øll hava rætt til barsilspening og løn.

Starvsfólk hava rætt til barsilspening, meðan tey eru í barsilsfarloyvi, treytað av, at minsta kravið í barsilslógini fyri hesum er lokið.

1.2 Rættur til løn í barsilsfarloyvi

Sáttmálasett starvsfólk kunnu hava rætt til fulla løn í parti av barsilsfarloyvistíðarskeiðnum. Hava tey rætt til løn, hava tey ikki samstundis rætt til barsilspening sama tíðarskeið, ið løn verður goldin.

Barsilspeningur kann tí ikki fáast, fyrr enn rætturin til løn heldur uppat.

Arbeiðsgevari, ið rindar løn til starvsfólk í barsilsfarloyvi, hevur rætt at søkja endurgjald fyri løn undir barsilsfarloyvi.

Arbeiðsgevarin fær júst sama rætt til endurgjald, sum avvarðandi starvsfólk hevði havt, um starvsfólkið ikki var fevnt av rættinum til løn sambært sáttmála og sjálvt hevði søkt um barsilspening.

1.3 Vernd av rættinum til barsilsfarloyvi

Rætturin til barsilsfarloyvi skal sum minsta krav svara til ásetingarnar í §§ 1-2 í barsilslógini.

Hetta merkir, at tað er ikki loyvt at gera ásetingar í sáttmála ella í avtalu, ið geva verri rættindi til barsilsfarloyvi enn tey, ið givin eru í barsilslóginu. Eru kortini slíkar ásetingar, hava tær ikki gildi. Tað er tó einki, ið forðar fyri, at rættindi í sáttmála ella avtalu geva starvsfólkinum betri rættindi, enn tey, ið eru í barsilslóginu.

2. Rættindi sambært sáttmála

2.1 Fráboðan

Kvinnan skal boða arbeiðsgevara sínum frá í minsta lagi 3 mánaðir, áðrenn hon er sett at eiga.

Einstakir sáttmálar hava áseting um fráboðan orðaða soleiðis, at starvsfólk kann burturvísast, um ov seint er fráboðað.

Slík áseting um burturvísing er eftir øllum at døma í stríð við javnstøðulógina, men vantandi fráboðan kann í einstøkum førum vera mett sum brot á trúfestisskylduna. Vanliga avleiðingin av broti á trúfestisskylduna verður í hesum føri átala ella ávaring. Talan kann gerast um burturvísing ella uppsøgn, men viðurskiftini skulu tá metast sum grovt brot á trúfestisskylduna.

Hevur arbeiðsgevari ætlanir um at seta tiltøk í verk vegna ov seina fráboðan, skal hann hava í huga øvutu próvbyrðuna í § 6 í javnstøðulógini, ið merkir, at arbeiðsgevarin skal prógva, at tiltøkini ikki eru grundað á viðurskifti í sambandi við viðgongu og barnsburð.

2.2 Barnakonukanning

Frávera í sambandi við barnakonukanning er loyvd sambært barsilslóginu og er haraftrat alment at meta sum lógligt forfall.

Spurningurin hvørt kvinnan hevur rætt til løn, tå ið hon er burtur úr arbeiði í sambandi við barnakonukanning, er hinvegin hvørki svaraður í sáttmála ella lóg. Javnstøðulógin tryggjar bara rættin til fráveru í hesum sambandi, og tí verður galdandi siðvenja á arbeiðsplássinum ella ítøkilig avtala við arbeiðsgevaran avgerandi fyri, um kvinnan hevur rætt til løn, tå ið hon er burtur úr arbeiði undir hesum umstøðum.

Siðvenja hjá Fíggjarmálaráðnum er, at slík frávera verður mett sum lógligt forfall uttan lønarmiss.

2.3 Vanligt barsilsfarloyvi

Kvinna hefur rætt til fulla lön, tá ið hon verður óarbeiðsfør vegna viðgongu.

Um hugtakið ‘óarbeiðsføri’, sí **2.4**

Um hugtakið ‘full lön’, sí **2.16**.

Henda rætt fær hon í fyrsta lagi 8 vikur, áðrenn hon er mett at eiga og í 24 vikur samanlagt.

Vikurnar skulu nýtast samhangandi og teljast frá tí, at kvinnan er óarbeiðsfør – ella í seinasta lagi, tá ið hon hefur átt - og 24 vikur fram.

Dømi: Er hon óarbeiðsfør 8 vikur fyri, hefur hon rætt til 16 vikur eftir barnsburð.

Er hon óarbeiðsfør 4 vikur fyri, hefur hon rætt til 20 vikur eftir barnsburð.

Eftir at tíðarskeiðið á 24 vikur er lokið, hefur kvinnan rætt til barsilsfarloyvi í 6 samhangandi vikur uttan lön og kann eftir umsókn sambært avvarðandi sáttmála fáa antin 5 ella 6 mánaðir barsilsfarloyvi uttan lön aftrat tí.

Harafrat ber til hjá mammuni at býta vikurnar eftir viku 14 við pápan, sí **2.6**

Tíðarskeiðið til og við viku 14 er eitt verndartíðarskeið fyri mammuna, ið er grundað á tørvin hjá mammuni at vera um barnið. Verndartíðarskeiðið merkir, at mamman kann hava betri starvsrættindi enn pápin í hesum tíðarskeiði, sí **2.6**

2.4 Óarbeiðsføri

Óarbeiðsføri er ikki nærri útgreinað í sáttmálunum og merkir á almennum grundarlagi, at viðkomandi ikki er førur fyri at arbeiða. Hetta ger seg vanliga galdandi, tá ið starvsfólk vegna sjúku ikki er ført fyri at arbeiða.

Tað er sjálv sjúkan, ið skal forða fyri, at viðkomandi ikki á nøktandi hátt kann útinna sítt arbeiði. At eitt starvsfólk gerst óarbeiðsført vegna viðgongu er meirilíkt støðuni, tá ið eitt starvsfólk gerst óarbeiðsført vegna sjúku.

Tá ið einki annað greitt er ásett í sáttmála, má nágreiniliga merkingin av óarbeiðsføri sum meginreglu, sum undir sjúku, greiðast av einum lækna. Læknin hefur møguleika eitt nú at staðfesta fult óarbeiðsføri og partvíst óarbeiðsføri. Arbeidsgevari kann, sum undir sjúku, krevja læknávátan fyri at fáa staðfest óarbeiðsføri, sí **2.8**.

2.5 Serligt sjúkrafarloyvi

Kvinnan kann sum meginregla fáa í mesta lagi 6 mánaða sjúkrafarloyvi við fullari løn, um hon við læknaváttan prógvar, at tað fyri fostur ella hana sjálva stendst heilsuvandi av at vera til arbeiðis.

Undantíknir eru nevndu sáttmálar, ið geva kvinnuni rætt til sjúkrafarloyvi undir somu treytum sum omanfyri, men í allari barnsburðartíðini um neyðugt:

Bioanalytikarafelagið, Ergoterapeutfelagið, Fysioterapeutfelag Føroya, Kost- og føðslufelagið og Ljósmøðrafelag Føroya

Sáttmálin við *Hjálparlæknaráð Føroya* krevur serlæknaváttan, tá ið slík viðurskifti skulu prógvast, sí **2.8**.

Sáttmálarnir niðanfyri geva arbeiðsgevaranum haraftrat loyvi at veita kvinnuni sjúkrafarloyvi longri enn 6 mánaðir við fullari løn, um lækni metir, at serligar umstøður gera seg galdandi:

Akademikarafelagið, Almanna- og Heilsurøktarafelagið / Føroya Psykiatri, BLF, Felagið Føroyskir Sjúkrarøktarfrøðingar, Føroya Lærarafelag, Føroya Skipara- og Navigatørfelag-SL, Føroya Tekniska Lærarafelag, Havnar Arbeðskvinnufelag, Maskinmeistarafelagið á landi, Maskinmeistarafelagið-Magnus Heinason, Maskinmeistarafelagið-SL

2.6 Páparfarloyvi

Pápin hevur sambært sáttmálanum einans rætt til ólönt farloyvi í ein mánað í sambandi við barnsburð.

Eftir dómin í Føroya Rætti tann 21. juni 2010, mál nr. BS 485 / 2009, samanbórið við dómin í Eystara Landsrætti tann 7. november 2012, mál nr B-2889-11, er hesin rættur til barsilsfarloyvi víðkaður.

Omanfyri nevndu dómar taka støði í, at tíðarskeiðið frá óarbeiðsføri vegna barnsburð / barnsburði til og við 14. viku eftir barnsburð, er viðurkent sum eitt verndartíðarskeið fyri mammuna og er grundað á serliga tørvin hjá henni at vera um barnið. Í verndartíðarskeiðnum er líkskaparreglan ikki galdandi og loyvt er, at mamman hevur betri lønar- og setanartreytir enn pápin.

Tíðarskeiðið eftir 14. viku er hinvegin fevnt av líkskaparregluni og mismunur vegna kyn er ikki loyvdur. Tað merkir, at eftir 14. viku hevur pápin eins góðan rætt til løn og barsilsfarloyvi sum mamman, tó ikki samstundis.

Dømi: Pápin og mamman býta barsilsfarloyvi við lön.

Verndartíðarskeiðið hjá mammuni byrjar í fyrsta lagi frá óarbeiðsføri vegna barnsburð og til og við 14. viku.

Mamman ger av at fara í barsilsfarloyvi 4 vikur fyri mettan barnsburð og tí verður hennara verndartíðarskeið 18 vikur (4+14), um hon føðir sama dag, sum hon er mett.

Í hesum føri eru 6 vikur eftir aftaná viku 14, ið foreldrini kunnu býta sínámillum.

Pápin fær í hesum føri lön í mesta lagi 6 vikur.

Pápin og mamman ikki barsilsfarloyvi við lön í senn

Mamman og pápin kunnu ikki vera í barsilsfarloyvi samstundis við lön eftir viku 14. Annað av foreldrunum kann fáa barsilspening, meðan hitt fær lön.

Bara pápin rætt til barsilsfarloyvi við lön

Einki stendur í sáttmálunum um, at pápin hevur einstakan rætt til barsilsfarloyvi við lön. Tó er galdandi, at pápin hevur slíkan rætt, sí omanfyri.

Eftir 14. viku hevur pápin eins góðan rætt til barsilsfarloyvi við lön sum mamman, tó ikki samstundis. Tað merkir, at tá ið mamman ikki hevur rætt til barsilsfarloyvi við lön, hevur pápin rætt til barsilsfarloyvi við lön í 10 vikur eftir viku 14.

Pápin ongan rætt til barsilsfarloyvi við lön

Er mamman í barsilsfarloyvi við lön í 24 vikur, er eingin lön eftir til pápan. Tó kann hann hava rætt til barsilspening.

Pápin rætt til barsilsfarloyvi við lön til fulnar

Sambært barsilslógini hevur pápin rætt at trína inn í barsilsfarloyvið og barsilspeningin hjá mammuni, um mamman doyr ella gerst álvarsliga sjúk. Pápin hevur tó rætt til barsilsfarloyvi í 52 vikur og barsilspening í 34 vikur.

Sum nevnt omanfyri er ikki longur loyvt at gera mun á mammuni og pápanum uttan fyri verndartíðarskeiðið hjá mammuni.

Tá ið mamman er deyð ella ikki før fyri at taka sær av barninum, er verndartíðarskeiðið eisini av, og pápin kann tí trína inn í tey rættindi, ið mamman einsamøll átti frammanundan.

Tí hevur pápin rætt til løn í 24 vikur, um mamman doyr ella ikki er før fyri at taka sær av barninum.

2.7 Ættleiðing

Flestu sáttmálar hjá Fíggjarmálaráðnum hava hesa ella líknandi áseting: "*Ættleiðir starvsfólk barn, fær hon eftir umsókn tænastrúfrí upp í 24 vikur við løn*".

Vísandi til **2.6** er rætturin til ættleiðingarfarloyvi í sáttmálunum nú víðkaður.

Í sambandi við ættleiðing er einki verndartíðarskeið at hugsa um, og tí heldur ikki loyvt mammuni at hava betri starvsrættindi enn pápanum.

Eru bæði foreldrini fevnd av sáttmála við slíkari áseting, hava tey eftir sáttmálunum rætt til 24 vikur ættleiðingarfarloyvi við fullari løn, sí **2.16**, at byta millum sín.

Harafrtat hava foreldrini rættindi í barsilslógini.

2.8 Læknaváttan

Krevur arbeiðsgevarin læknaváttan, er mannagongdin tann, at starvsfólkið vendir sær til sín egna lækna, ið útvegar læknaváttan, ið arbeiðsgevarin sum meginregla rindar fyri. Er læknaváttan fyri tíðarskeiðið í mesta lagi 8 vikur til í minsta lagi 4 vikur fyri mettan barnsburð, rindar

Barsilsskipanin læknaváttanina. Talan er tå um ávísa læknaváttan til Barsilsskipanina, ið er gjørd í samstarvi við Kommunulæknafeleg Føroya galdandi frá 1. apríl 2012.

Arbeiðsgevarin skal sum meginregla fylgja boðunum í læknaváttanini.

2.9 Sjúka fyri barnsburð

Sjúka leingir ikki um barsilsfarloyvistíðarskeiðið við rætti til løn. Verður kvinnan sjúk, áðrenn hon fer í barsilsfarloyvi, og er hon framvegis sjúk, tá ið barsilsfarloyvið byrjar, byrjar hon at taka av samlaðu puljuni áljóðandi 24 vikur við rætti til løn. Tað vil siga, at kvinnan fer frá at fáa løn undir sjúku til at fáa løn í barsilsfarloyvi.

Dømi: Kvinnan verður sjúk 10 vikur fyri barnsburð og er sjúk til 6 vikur eru eftir til barnsburð. Í hesum føri fær kvinnan løn undir sjúku í 2 vikur og fer yvir til barsilsfarloyvi við løn, tá ið 8 vikur eru eftir til mettan barnsburð og í 16 vikur eftir barnsburðin. Eftir hetta hevur hon rætt sambært barsilslógini.

Sí annars 'Vegleiðing um løn undir sjúku' á www.fmr.fo.

Er talan um eina støðu, har heilsuvandi er fyri kvinnu ella fostur, sí **2.5**

2.10 Sjúka eftir barnsburð

Sjúka leingir ikki um barsilsfarloyvistíðarskeiðið. Tað merkir, at ein kvinna við sáttmálaásettum rætti til løn í barsilsfarloyvi, ið t.d. fer í barsil 8 vikur fyri barnsburð og verður sjúk í 4 vikur eftir barnsburð, ikki fær rætt til barsilsfarloyvi við løn langt við 4 vikum upp í 28 vikur tilsamans.

2.11 Sjúka eftir barsilsfarloyvi

Er starvsfólkið óarbeiðsført vegna sjúku, tá ið tað skal byrja aftur í arbeiði, verður henda sjúka ikki mett sum sjúka í sambandi við viðgongu ella barnsburð, men sum vanlig sjúka.

Í einari móguligari uppsagnartilgongd seinni skulu einans teir sjúkradagar, ið eru aftaná barsilsfarloyvið, teljast við í samlaðu fráveruna hjá starvsfólkinum.

2.12 120 daga reglan

Er avtala gjørd um, at uppsøgn kann fremjast eftir 120 sjúkradagar, skulu sjúkradagar, ið hava samband við viðgongu og barnsburð, ikki teljast við.

2.13 Viðger fyri gitnaðarføri

Hevur starvsfólkið fráveru vegna kanningar í sambandi við gitnaðarføri, ella verður tað skurðviðgjørt fyri okkurt órættvorðið, ið forðar fyri viðgongu, er hetta bara at meta sum lógligt forfall, um viðurskiftini av lækna eru mett sum sjúka.

Eru viðurskiftini mett sum sjúka, hevur starvsfólkið sum meginreglu rætt til løn undir sjúku.

Starvsfólk, ið eru í viðgerð fyri gitnaðarføri, eru vard av javnstøðulógini móti uppsøgn, sí **2.23**.

Eru viðurskiftini ikki mett sum sjúka, er ivasamt, um løntakari hevur rætt til løn undir slíkari fráveru. Í hesum føri og av tí at slík mál lutfalsliga eru óroynd í dómsvenju, verður mælt til, at arbeiðsgevarar venda sær til Fíggjarmálaráðið, tá ið slík mál stinga seg upp.

2.14 Barn á sjúkrahúsi

Í sáttmálanum við *Heilsurøktarafelagið og Felagið Føroyskir Sjúkrarøktarfrøðingar* er ásett, at um barnið liggur á sjúkrahúsi, og mamman fer aftur til arbeiðis, áðrenn farloyvið er úti, hevur hon rætt

til at nýta írestandi farloyvið seinni. Tó krevst fyri at nýta hetta farloyvið seinni, at barnið er útskrivað innan 6 mánaðir eru farnir síðan barnsburðin.

2.15 Misføðing ella barnið doyr

Tað veldst um eina læknaliga meting, um talan er um barnsburð, har barnið doyr, ella um misføðing.

Er talan um misføðing, verður munur ikki gjørdur á, um misføðingin er fosturtøka (provokeret abort), ella um hon er óbiðin (spontan abort).

Frávera í sambandi við misføðing er lógligt forfall og gevur sum meginregla rætt til løn undir sjúku. Verður misføðingin mett sum barnsburður, hava foreldrini somu rættindi, sum var barnið livandi.

2.16 Løn

Hugtakið 'løn' verður sum meginregla skilmarkað eins, sama um talan er um løn undir sjúku, løn undir frítíð ella løn undir barsil.

Í sáttmálanum við Fíggjarmálaráðið er galdandi, at starvsfólk fáa fulla løn, nýta tey rætt sín til barsilsfarloyvi.

Full løn fevnir fyrst og fremst um:

- Føstu lønina
- Viðbøtur – varandi og fyribils – ið verða latnar við einari fastari mánaðarligari upphædd
- Møgulig eftirlønargjöld

Harafrat kunnu broytiligar viðbøtur, t.e. viðbøtur, ið ikki verða latnar við einari fastari mánaðarligari upphædd, eisini vera fevndar av fullu lønini.

Hesar broytiligu viðbøtur kunnu t.d. vera:

- Viðbót fyri ólagaliga arbeiðstíð
- Viðbót fyri ólagaligan starvshátt
- Reiðiviðbót.

Treytin fyri at broytilig viðbót verður íroknað, sum partur av vanligu lønini hjá starvsfólkinum, er, at viðbótin støðugt er væntandi.

Viðbótin er mett sum støðugt væntandi, um ein av niðanfyristandandi treytum eru loknar:

- Starvsfólkið sambært sínum setanarbrævi nágreiniliga er sett til arbeiði, ið gevur rætt til broytiliga viðbót og í roynd og veru útinnir hetta arbeiði.

- Starvsfólkið regluliga í longri tíð – í minsta lagi ½ ár – í roynd og veru hefur útint tílíkt arbeiði.

Gjald fyri yvirarbeiði og meirarbeiði annars, skal ongantíð roknast upp í vanligu lønina. Hetta sjálvt um starvsfólkið leingi hefur fingið gjald fyri yvir- og meirarbeiði, og at hetta gjald meir ella minni støðugt hefur verið væntandi.

Veitingar fyri ymsar útreiðslur, eitt nú ferða- tíma- og dagpengar, skulu ongantíð roknast upp í vanligu lønina.

2.17 Skiftandi vaktir

Tá ið 8 vikur eru eftir til føðing, kann arbeiðsgevarin umleggja vaktarskipanina soleiðis, at kvinnan sleppur undan kvøldvaktum og náttarvaktum, heilt ella partvíst.

Kvinnan skal tá varðveita lønina, sum um vaktarskipanin ikki varð lögð um.

Sí ‘Rundskriv um barnakonur, sum arbeiða í skiftandi vaktum’ á www.fmr.fo

2.18 Avspákan

Avspákan kann til dømis verða vunnin sum samsýning um kvøldið og um náttina: eitt nú 3 tímar frí fyri hvørjar 40 tímar í kvøldvakt.

Barsilsfarloyvi er lógligt forfall og tí verður avspákan vunnin, sum um viðkomandi var til arbeiðis, treytað av, at avspákanin er støðugt væntandi, sí 2.16.

Avspákan, ið av røttum skuldi verið avgreidd í tíðarskeiðinum, tá ið starvsfólkið er í barsilsfarloyvi, verður ikki givin av nýggjum.

Dømi: Starvsfólk, ið arbeiðir 40 tímar kvøldvakt, vinnur sær 3 tímar í avspákan.

Starvsfólkið er í barsilsfarloyvi ta vikuna, hon/hann skuldi arbeitt í kvøldvakt, men vinnur avspákan undir lógligum forfalli og hefur tí rætt til teir 3 frítímarnar.

Starvsfólkið er hinvegin eisini í barsilsfarloyvi vikuna, tá ið teir 3 frítímarnir skuldu avspákast, og tí falla teir burtur.

Avspákan er í tílíkum føri bæði vunnin og mist undir lógligum forfalli og verður ikki givin av nýggjum.

2.19 Frítíð

Frítíð við løn verður vunnin, tá ið starvsfólk er í barsilsfarloyvi við løn. Frítíð við løn verður hinvegin ikki vunnin, tá ið starvsfólk er í barsilsfarloyvi uttan løn.

Barsilsfarloyvi er haraftrat ein frítíðarforðing, ið merkir, at arbeiðsgevarin ikki kann krevja, at frítíðin skal verða hildin, meðan starvsfólkið er í barsilsfarloyvi. Tó kann frítíðin verða hildin, um starvsfólkið ynskir tað. Verður frítíðin ikki hildin, hevur starvsfólkið rætt til aðra frítíð.

Dømi: Eigur kvinnan, áðrenn frítíðin skal haldast, hevur hon rætt til aðra frítíð.

Eigur kvinnan, tá ið hon er farin í frí, hevur hon, vegna hesar serligu umstøður, rætt at halda írestandi frítíðina seinni.

2.19.1 Summarfrítíð hjá lærarum

Sambært áseting í sáttmálunum við *Føroya Lærarafelag og Musikk lærarafelag Føroya*, har summarfrítíðin er fóst, er tað galdandi, at fellur partur av teimum 24 vikunum í barsilsfarloyvinum í summarfrítíðini, verður barsilsfarloyvið langt samsvarandi.

Tó kann barsilsfarloyvið ikki leingjast meiri enn 5 vikur.

Hóast ásetingin bara er at finna í hesum báðum sáttmálum, metir Fíggjarmálaráðið, at hetta er eisini galdandi á almennum grundarlagi fyri teir lærarar, ið fevndir eru av øðrum sáttmálum.

2.20 Eftirlønargjald

Eftirlønargjald verður goldið, tá ið starvsfólk er í barsilsfarloyvi við løn. Eftirlønargjald verður hinvegin ikki goldið, tá ið starvsfólk er í barsilsfarloyvi uttan løn.

2.21 Starvsaldur

Starvsaldur verður vunnin, bæði tá ið starvsfólk er í barsilsfarloyvi við løn og uttan løn.

Sambært § 5, j.b. § 4 í barsilslogini verður tíðarskeiðið, tá ið starvsfólkið er í barsilsfarloyvi, roknað sum vanlig arbeiðstíð, tá ið starvsaldurin skal roknast og ikki kann víkjast frá hesum til bága fyri starvsfólkið, sí **1.3**

2.22 Aftur í arbeiði

Starvsfólk, ið koma aftur úr barsilsfarloyvi, hava eftir sáttmálunum antin rætt til at byrja aftur í starvinum, ið tey høvdu frammanundan ella í einum hóskaði starvi.

Arbeidsgevarin hefur tó, sum liður í leiðslurætti sínum, altíð loyvi at fremja ávísar broytingar í starvsviðurskiftunum hjá starvsfólkinum. Eigur starvsfólkið at tola slíkar broytingar í vanligum førum, eiga broytingarnar eisini at tolast í serligum førum, eitt nú tá starvsfólkið hefur nýtt rætt sín til barsilsfarloyvi.

Eru broytingarnar av týðandi slagi ella eru uppsagnarstig tikin, hefur tað týðning, um avgerðin um hetta er tikin í barsilsfarloyvinum, ella um hon er tikin, tá ið viðkomandi er komin aftur í arbeiði.

Er avgerðin tikin í barsilsfarloyvinum, skal arbeidsgevarin prógva, at avgerðin um týðandi broytingar ella avgerðin um uppsøgn ikki er grundað á barsil ella viðgongutíð.

Er avgerðin tikin, tá ið viðkomandi er komin aftur til arbeiðis, er próvbyrðan býtt millum partarnar. Hetta merkir, at starvsfólkið fyrst skal vísa á tær veruligu umstøðurnar, ið geva orsök at halda, at beinleiðis ella óbeinleiðis mismunur er framdur. Arbeidsgevarin skal síðan prógva, at líksskapparreglan er ikki brotin.

2.23 Uppsøgn

Javnstøðulógin verjir bæði foreldrini móti uppsøgn, ið beinleiðis ella óbeinleiðis er grundað á viðgongutíð ella barnsburð.

Lógin forðar ikki fyri, at arbeidsgevari sigur starvsfólk úr starvi, um uppsøgnin annars er grundað á onnur viðurskifti enn viðgongutíð og barnsburð. Verður starvsfólk sagt upp, er próvbyrðan øvut og arbeidsgevarin skal tí prógva, at slík onnur viðurskifti eru sakliga grundað.

Viðvíkjandi uppsøgn, framd eftir at starvsfólkið er komið úr barsilsfarloyvi, sí **2.22** og **2.11**.

Sí annars ‘Vegleiðing um uppsøgn’ á www.fmr.fo.

3. Rættindi sambært barsilslógini

Hesin partur skal takast við tí fyrivarni, at tað er Barsilsskipanin, ið fyrisitur, tulkar og tekur avgerðir í sambandi við barsilslógina. Tó metir Fíggjarmálaráðið, at viðurskifti eru í barsilslógini, ið arbeidsgevarin skal hava í huga. Hesi eru tí í stuttum tikin við í hesa vegleiðing, soleiðis sum tey eru í juli 2014. Eru ivamál um barsilslógina, skal arbeidsgevarin venda sær til Barsilsskipanina, men hann skal venda sær til Fíggjarmálaráðið, um ivamál eru um sáttmálaásetingar.

3.1 Fráboðan

Mamman skal boða arbeiðsgevara sínum frá, nær hon kann byrja at arbeiða aftur. Tað skal verða gjørt innan 8 vikur eru farnar, síðan barnsburðurin var.

Pápin skal í vanligum førum í seinasta lagi 4 vikur frammanundan, at hann ætlar sær at verða burtur frá arbeiði, boða arbeiðsgevara sínum frá tí. Undantikið er støðan, har pápin tekur sær av barninum, tí mamman annaðhvørt er deyð ella er ikki før fyri at taka sær av barninum. Í hesum føri fær pápin fráboðanarskylduna hjá mammuni.

Somu fráboðanarskyldur eru galdandi fyri foreldur, ið ættleiða.

3.2 Vanlig rættindi framman undan barnsburði

Kvinna hevur rætt til barsilsfarloyvi og barsilspening, tá ið 4 vikur eru eftir til barnsburðin.

Hevur kvinnan fingið ásett ein dag fyri keisaraskurð, hevur hon rætt til barsilspening, tá ið 4 vikur eru eftir til skurðviðgerðina.

Eigur kvinnan, áðrenn hon er sett, hevur hon ikki rætt til barsilspening fyri “írestandi” tíðarskeiðið.

Dømi: Fer kvinnan í barsilsfarloyvi 4 vikur, áðrenn hon er sett at eiga, men eigur longu, tá ið 2 vikur eru farnar, hevur hon rætt til barsilspening í 2 vikur + tær 34 vikurnar eftir barnsburðin.

Gongur kvinnan yvir tíðina, hevur hon eisini rætt til barsilspening fyri hetta tíðarskeiðið.

Dømi: Fer kvinnan í barsilsfarloyvi 4 vikur, áðrenn hon er sett at eiga, men gongur 2 vikur yvir tíðina, hevur hon rætt til barsilspening í hesar 6 vikurnar + tær 34 vikurnar eftir barnsburðin.

3.3 Serlig rættindi framman undan barnsburði

Kann kvinnan við læknaváttan prógva, at frávera er neyðug vegna heilsuvanda fyri hana ella ófødða barnið, hevur hon rætt til barsilsfarloyvi, tá ið 13 vikur eru eftir til barnsburðin og rætt til barsilspening, tá ið 8 vikur eru eftir til barnsburðin.

3.4 Vanlig rættindi aftan á barnsburð

Eftir barnsburðin eru tær fyrstu 14 vikurnar eitt verndartíðarskeið fyri mammuna. Barsilspeningurin og barsilsfarloyvið, ið mamman hevur rætt til í hesum tíðarskeiði, kann ikki deilast við pápan.

Eftir barnsburðin hevur pápin rætt til barsilsfarloyvi og barsilspening í 4 vikur, ið skulu nýtast innan 38 vikur eftir barnsburðin.

Eftir 14. viku hava foreldrini 38 vikur av barsilsfarloyvi at býta sínámillum. Hetta barsilsfarloyvið kann ikki nýtast av báðum í senn og skal haraftrat nýtast innan 52 vikur eru farnar síðan barnsburðin.

Eftir 14. viku hevur mamman rætt til barsilspening í 20 vikur, ið skulu nýtast innan 38 vikur eftir barnsburðin. Hesar 20 vikurnar av barsilspeningi kunnu eftir avtalu deilast við pápan. Fær pápin sostatt lut í barsilspeninginum, er treytin samstundis tann, at mamman ikki er frá arbeiði við løn ella hevur søkt um barsilspening í sama tíðarskeiði. Hon kann tó vera í feriu við løn.

Fáa foreldrini 2 børn ella fleiri undir sama barnsburði, verða 4 vikur lagdar aftrat teimum 20 vikunum, sum foreldrini kunnu býta sínámillum.

Verður barn føtt ov tíðliga t.e. fyri 32. viku í viðgonguni, verða 8 vikur lagdar aftur at teimum 20 vikunum, sum foreldrini kunnu býta sínámillum.

3.5 Serlig rættindi eftir barnsburð

Mamman kann eftir avtalu við pápan fáa í mesta lagi 2 vikur frá honum at leggja aftrat sínum barsilspeningatíðarskeiðið.

Dømi: Mamman fær eftir barnsburð barsilspening í 14 vikur + 20 vikur + 2 vikur = 36 vikur samanlagt.

Er mamman einsamøll við barninum, hevur hon rætt til tann barsilspeningin, ið serliga er ætlaður pápanum.

Einsamøll merkir, at foreldrini búgva ikki saman og eru ikki í parlagi.

Treytin fyri tí er, at pápin ikki samstundis er frá arbeiði við løn í sama tíðarskeiði.

Foreldrini kunnu tó avtala sínámillum, í hvønn mun tey vilja, at hetta býti av barsilspeninginum skal vera galdandi.

Sama er galdandi, um pápin er einsamallur við barninum.

Dømi: Mamman/pápin fær eftir barnsburðin barsilspening í 14 vikur + 20 vikur + 4 vikur = 38 vikur samanlagt.

Doyr mamman, ella læknávátan staðfestir, at mamman vegna álvarsliga sjúku ikki er før fyri at taka sær av barninum, hevur pápin rætt til barsilspening í 38 samanhangandi vikur eftir barnsburðin og barsilsfarloyvi í 52 vikur eftir barnsburðin.

Eigur mamman deyðføtt barn, ella doyr barnið, varðveitir mamman sín vanliga rætt til barsilspening. Tó er tað galdandi, at mamman einsamøll hevur rætt til barsilspening frá barnsburði til og við viku 34 eftir barnsburð. Til ber sostatt ikki at býta barsilspeningin við pápan eftir viku 14. Pápin hevur tó vanligan rætt til barsilspening í 4 vikur eftir barnsburð.

Ein treyt fyri rættin til barsilspening er, at lækni metir, at talan er um barnsburð og ikki misføðing (abort).

3.6 Ættleiðing

Foreldrini hava samanlagt rætt til barsilsfarloyvi í 56 vikur. Tey hava rætt til barsilspening til samans í 42 vikur, eftir at tey hava fingið barnið og upp til 4 vikur, áðrenn tey hava fingið barnið. Tó kunnu foreldrini innan fyri tær fyrstu 38 - 42 vikurnar eftir, at tey hava fingið barnið, fáa barsilspening og barsilsfarloyvi í 4 vikur, ið kann nýtast í senn.

Rætturin til barsilsfarloyvi og barsilspening er treytaður av, at ættleiðingarmyndugleikin frammanundan hevur avgjørt, at foreldrini, annað ella bæði, skulu vera heima í sambandi við, at tey fáa barnið.

3.7 Treytir fyri at fáa barsilspening

Starvsfólk hava rætt til at søkja barsilspening, um tey hava fastan bústað í Føroyum umframt fulla skattskyldu í Føroyum í tíðarskeiðnum, søkt verður um barsilspening. Haraftrat er tað ein treyt, at starvsfólkið hevur havt A-inntøku, ið kann nýtast sum grundarlag undir barsilspeninginum.

3.8 Umsókn um barsilspening: Arbeidsgevari

Arbeidsgevari hevur rætt til at søkja endurgjald fyri lön undir barsilsfarloyvi í tann mun, hann rindar A-inntøku í sambandi við barsilsfarloyvi.

Fyri arbeiðsgevarar hjá landinum er tað haraftrat ein treyt fyri at fáa endurgjald fyri løn undir barsilsfarloyvi, at avloysari verður settur fyri tann, ið fer í barsilsfarloyvi, samb. § 15 a í barsilslógini.

3.9 Umsóknarfreist, umsókn og skjalprógv

Starvsfólk skal søkja um barsilspening innan 6 mánaðir eftir barnsburð ella 6 mánaðir eftir, at foreldur hava fingið ættleitt barn.

Er umsóknin ikki latin innan hesa freist, fellur rætturin til barsilspening burtur.

Arbeiðsgevandi, ið hevur rætt til endurgjald fyri løn undir barsilsfarloyvi, skal halda somu freist.

Viðvíkjandi sjálvari mannagongdini í sambandi við umsóknina og skjalprógvum til hesa, verður víst til Barsilsskipanina www.barsil.fo

3.10 Støddin á barsilspeninginum

Barsilspeningurin verður sum meginregla roknaður eftir miðal A-inntøkuni seinastu 12 mánaðirnar, roknað frá degnum fyri, at fráveran byrjar og 12 mánaðir aftur. Verður seinasta lønin útgoldin eftir, at barsilsfarloyvið er byrjað, kann starvsfólkið senda Barsilsskipanini avrit av seinasta lønarseðilinum og sostatt fáa lønina tikna við í útrokningargrundarlagið undir barsilspeninginum. Barsilspeningurin er 100% av útrokningargrundarlagnum, tó ongantíð meiri enn 25.000 kr. um mánaðin.

3.11 Á arbeiðsmarknaðinum styttri enn 12 mánaðir

Hevur starvsfólkið beint undan barsilsfarloyvinum verið á arbeiðsmarknaðinum styttri enn 12 mánaðir, verður barsilspeningurin roknaður við grundarlagi í tí tíðarskeiðinum. Barsilspeningurin verður tá funnin við at býta við øllum døgnum í arbeiðstíðarskeiðinum.

Dømi: Hevur starvsfólkið verið á arbeiðsmarknaðinum í 4½ mánað, verður støddin á barsilspeninginum funnin við at býta inntøkuna við 4,5
Hevur starvsfólkið verið á arbeiðsmarknaðinum í styttri enn 3 mánaðir, verður tíðarskeiðið tó altíð býtt við 3 mánaðum. Tað merkir, at hevur starvsfólkið verið á arbeiðsmarknaðinum í 1 mánað, verður lønin býtt við 3.

3.12 Frítíðarløn

Frítíðarløn verður fingin av barsilspeninginum. Hon verður funnin við at býta barsilspeningin, áðrenn hann verður útgoldin, við 1,12. Tann einaferð ásetti barsilspeningurin er galdandi sum útrokningargrundarlag fyri frítíðarlønini í øllum tíðarskeiðinum, barsilsfarloyvið varir.

Dømi: Upphæddin á barsilspeninginum er 10.000 kr.

10.000 býtt við 1,12.

8.929 kr. verða goldnar út sum barsilspeningur og 1.071 kr. verða rindaðar sum frítíðarløn eftir frítíðarlógini. Frítíðarlønin verður flutt úr Frítíðargrunninum.

Fyri arbeiðsgevaran verður ikki rindað fyri frítíð við løn, frítíðarískoyti og frítíðarløn, sum starvsfólkið í barsilsfarloyvistíðarskeiðinum vinnur sær rætt til eftir frítíðarlógini.

3.13 Lutvís úr arbeiði

Fer starvsfólkið bara lutvíst úr sínum arbeiði, verður grundarlagið undir útrokningini viðv. barsilspeningi lækkað samsvarandi. Til dømis um viðkomandi arbeiðir niðursetta tíð.

Hevur starvsfólkið fleiri enn eitt arbeiði, ber til at fara í farloyvi úr einum arbeiði og samstundis vera til arbeiðis í øðrum. Í hesum førum verður inntøkan frá teimum størvum, ið starvsfólkið ikki er í farloyvi frá, tikin burtur úr útrokningargrundarlagnum undir barsilspeninginum. Arbeiðsgevarin skal í hesum sambandi váttá, at starvsfólkið veruliga heldur fram í starvinum.

Fyri arbeiðsgevaran, ið skal søkja endurgjald fyri løn undir barsilsfarloyvi fyri starvsfólkið, merkir hetta sostatt, at støddin á endurgjaldinum lækkar vegna lækkaða útrokningargrundarlagi.

3.14 Tekur upp nýtt arbeiði

Er starvsfólkið í barsilsfarloyvi, men tekur upp nýtt arbeiði og vinnur sær A-inntøku í sama tíðarskeiði, verður barsilspeningurin skerdur. Tó kann barsilspeningurin ikki verða skerdur meiri enn støddina á útgjaldinum frá Barsilsskipanini um dagin.

Tekur starvsfólkið upp nýtt arbeiði og vinnur sær B-inntøku, elvir hetta ikki til skerjing í barsilspeninginum.

Dømi: Um starvsfólkið fær 500 kr. í A-inntøku og útgjaldið frá Barsilsskipanini er 400 kr., verður skerjingin 400 kr.

Fyri arbeiðsgevaran merkir tað, at tekur starvsfólkið upp A-inntøkugevandi arbeiði, meðan arbeiðsgevarin fær endurgjald, verður endurgjaldið hjá arbeiðsgevaranum skert á sama hátt.

3.15 Fleiri arbeiðsgevarar

Rinda fleiri arbeiðsgevarar lön til sama starvsfólk, ið er í barsilsfarloyvi, og verður endurgjaldið ikki fult til hvønn teirra, verður endurgjaldið roknað við at býta mánaðarlønina frá arbeiðsgevaranum við mánaðarlønirnar frá øllum arbeiðsgevarum faldað við 25.000.

3.16 Flyting til Føroya og úr Føroyum

Starvsfólk, sum flyta millum Norðurlond, varðveita sambært norðurlendskari konvensjón annaðhvørt rættin til barsilspening ella rættin at taka útrokningargrundarlagið við sær.

Hevur starvsfólk, ið er flutt til Føroya, rætt til barsilspening úr øðrum landi, hevur starvsfólkið ikki samstundis rætt til barsilspening úr Føroyum.

Starvsfólk, ið flyta til Føroya úr øðrum londum enn Norðurlondum, hava ikki rætt til barsilspening, uttan so at starvsfólkið seinastu 12 mánaðirnar undan barsilsfarloyvinum hevur skjalprógvaða A-inntøku úr Føroyum.

Rættarstøðan hjá starvsfólki, sum flytur til land uttan fyri Norðurlond, er ikki greið. Eru spurningar tí viðvíkjandi, er at venda sær til Vinnumálaráðið.

3.17 Fráboðanarskylda

Starvsfólk hava skyldu til at boða avvarðandi myndugleika frá øllum broytingum, ið kunnu hava týdning fyri barsilspeningin, t.d. um starvsfólkið flytur av landinum ella fer til arbeiðis.

Brot á hesa skyldu kann elva til, at útgoldin barsilspeningur verður kravdur inn aftur.

Hevur arbeiðsgevari rætt til at søkja endurgjald fyri lön undir barsilsfarloyvi, skal hann somuleiðis boða avvarðandi myndugleika frá øllum broytingum, ið kunnu hava týdning fyri endurgjaldið, t.d. um starvsfólkið er farið úr starvi ella um starvsfólkið fer til arbeiðis í tíðarskeiðinum, barsilsfarloyvið varir.